

T.C.
YARGITAY
ONUNCU HUKUK DAİRESİ

Esas : 2020/4545
Karar : 2021/1739
Tarih : 17.02.2021

- **KURUM İŞLEMİNİN İPTALİ İLE ÖDENMEYEN AYLIKLARIN YASAL FAİZİ İLE TAHSİLİ İSTEMİ**
- **YERSİZ ÖDEMELERİN GERİ ALINMASI**
- **BOŞANMA KARARININ KESİNLEŞTİĞİ TARİHE KADAR AYLIK ALMAYA HAK KAZANMA**

(5510 s. Sosyal ve Genel Sağlık Sigortası K m. 96)
(4721 s. MK m. 181)

ÖZET

Dava, kurum işleminin iptali ile ödenmeyen aylıkların yasal faizi ile tahsili istemine ilişkindir. Açılan boşanma davasının yargılaması sırasında kocanın vefatıyla, TMK 181'inci madde hükmü gereğince davanın bir mirasçı tarafından takip edildiği ve mahkemece 21/11/2007 günlü kararla, davacının kusurlu olduğunun tespitine hükmedildiği ve anılan tespit hükmünün kesinleşmesiyle birlikte, davacının hak sahipliği sıfatının da, boşanma davası sonucu tesis edilip 10/07/2009 tarihinde kesinleşen ilamla sona erdiğinin kabulü gerekecektir. Bu kapsamda; davacı ... ile eşi arasında boşanma davası görülmekte iken, 20/10/2004 tarihinde vefat eden eşi üzerinden, davacıya 28/10/2004 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanması yerinde ise de; ölen kocanın mirasçıları tarafından boşanma davası sürdürülüp boşanma ile sonuçlandığında, davacının hak sahipliği de ortadan kalkacağından; davacı, boşanma kararının kesinleştiği tarihe kadar aylık almaya hak kazanacak iken, boşanma kararının kesinleşmesiyle birlikte davacının hak sahipliği sona erecek ve davacıya bağlanan aylığın da kesilmesi gerekecektir.

Mahkemesi : ... Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi

İLK DERECE

MAHKEMESİ : ... 5. İş Mahkemesi

Dava, kurum işleminin iptali ile ödenmeyen aylıkların yasal faizi ile tahsili istemine ilişkindir.

İlk Derece Mahkemesince, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kabulüne dair verilen karara karşı davalı Kurum vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, ... Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesince davalı Kurum vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine, karar verilmiştir.

... Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesince verilen kararın, davalı Kurum vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

I-İSTEM

Davacı vekili, davalı kurum tarafından, davacının eşinden dolayı almakta olduğu ölüm aylığının kesilerek, tarafına 01.10.2012-01.10.2017 dönemi için 85.441,18 TL borç tahakkuk ettiren ilgili kurum işleminin iptali ile davacının ölüm aylığının ödenmeye devam edilmesini ve kesilen aylıkların yasal faizi ile davacıya ödenmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

II-CEVAP

Davalı vekili, haksız ve hukuki mesnetten yoksun davanın reddini savunmuştur.

III-MAHKEME KARARI

A-İLK DERECE MAHKEME KARARI

İlk derece mahkemesince "davanın kabulüne,

Davacının ölüm aylığını kesen ve borç çıkarın Kurum işleminin iptaline,

Davacının kesilen ölüm aylığının yeniden bağlanması gerektiğinin tespitine,

Davacının ödenmeyen aylıklarının ödenmesi gerektiği tarihten itibaren yasal faizle alınarak davacıya ödenmesine," karar verilmiştir.

B-BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARI:

Bölge adliye Mahkemesince "Davalı Kurum vekilinin istinaf isteminin 6100 sayılı HMK 353/1-b.1 maddesi uyarınca esastan reddine," karar verilmiştir.

IV-TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURU VE NEDENLERİ:

Davalı Kurum vekili kararın bozulmasını istemiştir.

V-İLGİLİ HUKUK KURALLARI VE İNCELEME:

Dosya kapsamında; Davacı ... ile eşi ... arasında ... 3. Aile Mahkemesinin 2004/748 Esas sayılı dosya üzerinden boşanma davası görülmekte iken, 20/10/2004 tarihinde vefat eden eşi üzerinden, 28/10/2004 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanan davacı hakkında, vefat eden eşin mirasçılarının boşanma davasına devam etmesi ve ... 3. Aile Mahkemesinin 21/11/2007 tarih ve 2007/748 E., 2007/925 K. sayılı karar ile " Davacının ölümü ile, evlilik birliğinin ölümle sona ermiş olması sebebi ile boşanma davası hakkında karar verilmesine yer olmadığına ve davalı ...'in boşanmaya neden olan olaylarda daha ziyade kusurlu olduğunun tespitine," karar verildiği, verilen bu kararın ise 03/06/2009 tarihinde Yargıtayca onandığı ve kesinleştiği, kesinleşen bu karardan sonra davalının mirasçılık belgesinin iptali için aleyhine açılan davada Bakırköy 10. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2009/537 E., 2009/340 K. sayılı ilamı ile "boşanma davasında sağ kalan eş ...'in daha fazla kusurlu olduğunun tespiti hükmüne dayanarak ...'in mirasçı olamayacağı belirtilip, daha önce düzenlenen ve ...'in mirasçı olarak gösterildiği ... 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 06.12.2004 tarihli veraset ilamının iptaline, murisin mirası üç hisse kabul edilerek 3 çocuğu arasında birer hisse olarak paylaşılmasına karar verildiği, verilen kararın 09/02/2010 tarihinde kesinleştiğinin tespit edilmesi üzerine, davacıya bağlanan ölüm aylığı, hak sahipliği sıfatının kaybedildiğinden bahisle Eylül 2017 itibarıyla kesilmiş ve 85.441,18 TL yersiz aylık borç olarak tahakkuk ettirilmiş olup, ilgili işlemin iptali istemli eldeki bu dava açılmıştır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Miras Haklarını düzenleyen 181'inci maddesi "Boşanan eşler, bu sıfatla birbirlerinin yasal mirasçısı olamazlar ve boşanmadan önce yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflarla kendilerine sağlanan hakları, aksi tasarruftan anlaşılmadıkça, kaybederler.

Boşanma davası devam ederken, ölen davacının* mirasçılarında birisinin davaya devam etmesi ve davalının* kusurunun ispatlanması halinde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır." (*Maddedeki "davacı" ve "davalı" ibareleri Anayasa Mahkemesinin 21.01.2010 - 2010/14 K.ile iptal edilmiştir) hükmünü içermekte olup, madde içeriğinden de anlaşılacağı üzere, boşanma davasının devamı sırasında ölen tarafın mirasçılarında birinin davaya devam ederek, karşı tarafın evlilikte boşanmaya neden olan olaylarda kusurunu ispatlaması halinde, ilk fıkra hükmü gereği boşanan eş gibi miras hakkını kaybedeceği belirtilmektedir.

Diğer taraftan, 5510 sayılı Yasa'nın davacı Kurum işleminin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan 96. maddesinde, "Kurumca işverenlere, sigortalılara, isteğe bağlı sigortalılara gelir veya aylık almakta olanlara ve bunların hak sahiplerine, genel sağlık sigortalılarına ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilere, fazla veya yersiz olarak yapıldığı tespit edilen bu Kanun kapsamındaki her türlü ödemeler;

a) Kasıtlı veya kusurlu davranışlarından doğmuşsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla on yıllık sürede yapılan ödemeler, bu ödemelerin yapıldığı tarihlerden,

b) Kurumun hatalı işlemlerinden kaynaklanmışsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla beş yıllık sürede yapılan ödemeler toplamı, ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren üç ay içinde yapılacak ödemelerde faizsiz, üç aylık sürenin dolduğu tarihten sonra yapılacak ödemelerde ise bu süre sonundan, itibaren hesaplanacak olan kanunî faizi ile birlikte, ilgililerin Kurumdan alacağı varsa bu alacaklarından mahsup edilir, alacakları yoksa genel hükümlere göre geri alınır.." hükmünü içermektedir.

5510 sayılı Yasa'nın 96. maddesi ile 506 sayılı Yasa'da yer almayan yeni bir düzenleme getirilmiş, sebepsiz zenginleşmenin kasıtlı kusurlu davranıştan veya Kurumun hatalı işleminden kaynaklanmasına bağlı olarak istirdadı mümkün ödeme miktarları belirlenmiştir. Kapsam belirlendikten sonra, ilgilinin Kurumdan alacağı yoksa geri alma işleminin genel hükümlere göre yapılacağı öngörülmüştür. 5510 sayılı Yasa'nın geçici maddelerinde ise, yersiz ödemelerin tahsili konusunda önceki hükümlerin uygulanması gereğini öngören herhangi bir kural yer almamaktadır.

Belirtilen nedenlerle; 5510 sayılı Yasa'nın 96. maddesi hükmünün, Kurumun yersiz ödemeden kaynaklanan alacakları konusunda süren uyuşmazlıklara uygulanması gerekmektedir.

Nitekim inceleme konusu somut olayda da, açılan boşanma davasının yargılaması sırasında kocanın vefatıyla, TMK 181'inci madde hükmü gereğince davanın bir mirasçı tarafından takip edildiği ve mahkemece 21/11/2007 günlü kararla, davacının kusurlu olduğunun tespitine hükmedildiği ve anılan tespit hükmünün kesinleşmesiyle birlikte, davacının hak sahipliği sıfatının da, boşanma davası sonucu tesis edilip 10/07/2009 tarihinde kesinleşen ilamla sona erdiğinin kabulü gerekecektir.

Bu kapsamda; davacı ... ile eşi arasında boşanma davası görülmekte iken, 20/10/2004 tarihinde vefat eden eşi üzerinden, davacıya 28/10/2004 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanması yerinde ise de; ölen kocanın mirasçıları tarafından boşanma davası sürdürülüp boşanma ile sonuçlandığında, davacı ...'in hak sahipliği de ortadan kalkacağından; davacı, boşanma kararının kesinleştiği tarihe kadar aylık almaya hak kazanacak iken, boşanma kararının kesinleşmesiyle birlikte davacının hak sahipliği sona erecek ve davacıya bağlanan aylığın da kesilmesi gerekecektir.

Bu maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurulmaksızın, Mahkemece yanılığılı değerlendirmeye dayalı olarak yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir

O hâlde, davalı kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve ... Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesinin istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararının kaldırılarak İlk Derece Mahkemesince verilen hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: ... Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi kararının HMK'nın 373/1 maddesi gereğince kaldırılarak temyiz edilen ilk derece mahkemesi hükmünün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 17.02.2021 gününde oybirliğiyle karar verildi.